

Podpora žáků-cizinců a žáků s nedostatečnou znalostí češtiny v novém RVP ZV

FAQ

1. Koho můžeme označit jako „žáka s nedostatečnou znalostí češtiny“?

Žák s nedostatečnou znalostí češtiny může být nejen cizinec, ale také občan ČR, který s ohledem na odlišný mateřský jazyk v rodině nebo dlouhodobý pobyt v zahraničí neovládá dostatečně vyučovací jazyk.

2. Proč je čeština jako druhý jazyk něco jiného než „cizí jazyk“?

Čeština jako druhý jazyk je pro žáka jazyk, který je nejen jazykem druhým, cizím, ale je to jazyk, ve kterém se vzdělává, ve kterém v nové zemi komunikuje. Bez znalosti druhého jazyka nemá žák šanci dlouhodobě uspět ve školních předmětech.

3. Kde v RVP najdeme zmínky o podpoře žáků-cizinců a žáků s nedostatečnou znalostí češtiny?

V obecné části RVP v části 3.2 s názvem Společné vzdělávání – podpora žáků ve vzdělávání jsou popsány principy a možnosti podpory žáků, a to jak pro jednotlivce (podpůrná opatření), tak i pro skupiny (povinná jazyková příprava).

4. Jaký je rozdíl mezi podporou jednotlivce a podporou skupiny?

Podpora jednotlivce míří na konkrétní potřeby jednoho žáka. Podpora skupiny pracuje s tím, že určitá skupina sdílí společnou potřebu podpory – např. jazykovou bariéru, a proto je jazyková podpora organizovaná pro více žáků najednou. V praxi se někdy kombinují obě podpory.

5. Proč je důležité myslet i na sociokulturní kompetence žáků, nejen na ovládnutí jazyka?

Žáci-cizinci nepotřebují znát jen slovní zásobu a gramatiku. Potřebují se vyznat v tom, jak škola a společnost funguje: jaké otázky jsou citlivé, jak se běžně komunikuje s učitelem, spolužáky, institucemi.

6. Komu je určena povinná jazyková příprava a jsou zde nějaké novinky?

Jazyková příprava je určena těm žákům, kteří potřebují systematickou podporu češtiny, aby se mohli zapojit do výuky. Na podporu mají nárok nejen žáci-cizinci, ale nově i občané ČR (např. děti z vícejazyčného prostředí), pokud mají obdobné potřeby jako žáci-cizinci.

7. Kde najdu informaci o tom, který žák má nárok na jazykovou přípravu?

V metodickém materiálu k poskytování bezplatné jazykové přípravy zde:

<https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>.

O zařazení žáků, kteří na jazykovou přípravu nemají formálně nárok, do skupin povinné jazykové přípravy rozhoduje ředitel, pokud to je v zájmu žáka a neubere to kvalitu podpory těm, kteří na ni mají nárok.

8. Jaký je rozsah a časový rámec jazykové přípravy?

V současné době to je maximálně 400 hodin po dobu 20 měsíců. Podstatné je, že se začátek neřídí počátkem „školního roku“, ale dobou, kdy žák reálně začíná docházet do jazykové přípravy.

9. Lze nahradit další cizí jazyk češtinou jako druhým jazykem?

U žáků-cizinců je možné, aby škola rozhodnutím ředitele nahradila další cizí jazyk češtinou jako druhým jazykem, pokud je to v zájmu žáka. Smysl je jednoduchý: posílit výuku češtiny tak, aby žák lépe zvládl výuku v ostatních předmětech.

10. Jaký metodický materiál pro výuku češtiny jako druhého jazyka na základních školách doporučuje nové RVP nejen pro povinnou jazykovou přípravu, ale i při náhradě druhého cizího jazyka češtinou jako druhým jazykem?

Je to Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání. Jde o praktickou oporu pro učitele. Pomáhá s plánováním kurzu, výukou jazyka, se zapojováním do ostatních předmětů, je inspirací, jak rozvíjet jazyk u žáků s odlišným mateřským jazykem, ale může sloužit i jako inspirace pro učitele jazyka a komunikace při výuce heterogenní třídy.

11. Jaké jsou odlišnosti Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání a RVP?

Forma i obsah Kurikula jsou v některých parametrech od RVP ZV odlišné. A to v cíli – cílem výuky češtiny jako druhého jazyka je poskytnout žákům-cizincům jazykové a sociokulturní kompetence, které jim umožní postupně se zapojit do výuky v běžných třídách. Odlišné je také pojetí jazyka. Druhý jazyk se oproti cizímu jazyku liší především významem v životě žáka. Jde o jazyk, na kterém je uživatel existenčně závislý z hlediska školní docházky a integrace do společnosti. Čeština je pro žáka jazykem komunikace, vyučovacím jazykem, ve kterém se učí odborný obsah v jednotlivých předmětech, ale také jazykem, ve kterém se učí o češtině jako jazyce. Liší se také v délce vzdělávání – žáci-cizinci vstupují do českého vzdělávacího systému kdykoli v průběhu celé školní docházky, tedy ne běžně jako rodilí mluvčí do 1. třídy, ale třeba až v polovině 7. třídy.

12. Jak Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání využijí i učitelé nejazykových předmětů?

Kurikulum dává učitelům ostatních předmětů oporu, jak nastavovat jazykovou náročnost úloh a jak poznat, co už žák zvládne (např. práce s textem, shrnutí, prezentace). Zároveň je to dobrý nástroj pro spolupráci mezi učiteli, např. při stanovování společného rámce očekávání.

13. Proč se v Kurikulu pracuje s dovednostmi mluvení–poslech–čtení–psaní?

Práce s těmito dovednostmi je srozumitelná i pro učitele, kteří neučí cizí jazyky, ale ostatní předměty – chemii, fyziku apod. Umožňuje rychle pojmenovat, kde je problém: žák třeba rozumí při poslechu jen částečně, ale při čtení zvládne víc; nebo umí mluvit, ale neumí psát souvisle. Podle toho se dá cílit podpora i úprava úloh.

14. Jak hodnotit žáky s nedostatečnou znalostí češtiny?

Jazyk výrazně ovlivňuje výkon. Ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., § 15, odstavec 4 a 6 se uvádí, že „klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon. [...] Při hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost, která ovlivňuje jejich výkon“.

15. Jak hodnotit žáka, který v době běžné výuky odchází na jazykovou přípravu?

Pokud žák v danou chvíli není ve třídě, protože je na jazykové přípravě, nemá být sankcionován za to, že se neúčastní výuky ve své třídě (nemá v té chvíli volno, ale účastní se výuky jiného předmětu, češtiny jako druhého jazyka), a nemá být tedy ani hodnocen z té části výuky, které se nemohl účastnit. Jazyková příprava je pro žáka klíčová.

O dokumentu

Tento dokument vznikl jako doplňující materiál k webináři k revizi RVP ZV. Obsahuje odpovědi na často kladené dotazy od učitelů a dalších účastníků webináře a je určen pro pedagogy, vedení škol a další odbornou veřejnost.

Dokument je součástí série **FAQ k webinářům NPI ČR**, které se věnují jednotlivým vzdělávacím oblastem a tématům spojeným s revizí RVP.

Záznamy a další informace o webinářích najdete na: <https://webinare.rvp.cz/ips-kurikulum>.

O webináři

Lektoři: Mgr. Markéta Slezáková

Datum vysílání: 25.11.2025

Více informací: <https://webinare.rvp.cz/webinar-npi/123625>

Máte další otázky?

Pro své případné dotazy využijte online konzultační centrum NPI.

kc.rvp.cz

